

PLAYLIST. A l'audició escoltarem fragments de les següents obres:

Oratori 'La Creació' (F.J. Haydn)
Motete 'Ich lasse dich nicht' (J.S. Bach)
Oratori 'Arche' (Jörg Widmann)
Solomon (G.F. Haendel)
Oratori 'Judes Maccaben' (G.F. Haendel)
Oratori 'Eljab' (F. Mendelssohn)
Kol Nidré (Max Bruch)
Samson i Dalila (C. Saint-Säens)
Lamentacions de Jeremies (O. di Lasso)
Lamentacions de Jeremies (J. D. Zelenka)
Moses (Anton Rubinstein)
Moses und Aron (A. Schönberg)
Motete 'Locus iste' (A. Bruckner)
Cançons Bíbliques (A. Dvořák)
Good take care of you (trad. espiritual negre)
Obertura sobre temes hebraics (S. Prokofiev)
Les vísperes o Vigília de tota la nit (S. Rachmaninov)

AΩ

La propera audició, 'El Nou Testament, dels Evangelis a l'Apocalipsi',
tindrà lloc el **diumenge 19 de febrer** també a les **12:00 hores**

La Bíblia en vers

Les sagrades escriptures (musicals)

(Cicle d'audicions comentades per Joan Estrany, crític i divulgador musical)

AUDICIÓ 1^a

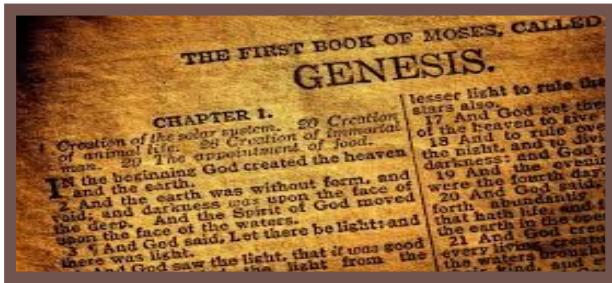
Del Gènesi al Llibre dels Salms

"In principius Deus creavit ... (Gen 1:1)

Diumenge, 22 de gener a les 12'00 h. Entrada gratuïta

Audició 1ª L'ANTIC TESTAMENT

Del Gènesi al Llibre dels Psalms

Tots els idiomes de la Bíblia

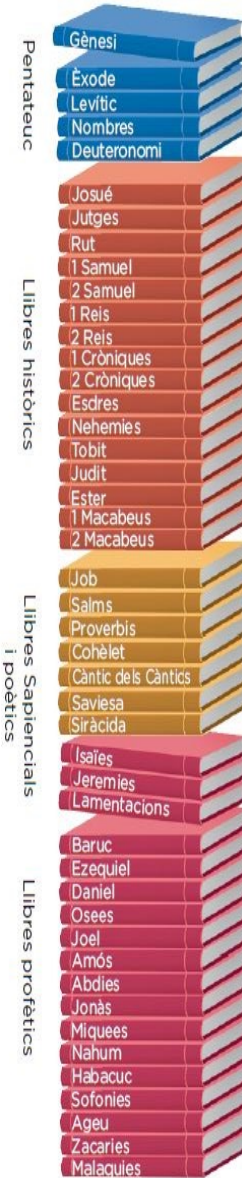
Essent les 'catacumbes' de la Bibli@teca Can Torró la rebosteria dels *Llibres Sonats*, ja era ben hora d'ocupar-nos aquí del 'llibre de llibres' per excel·lència. Com tothom sap i assegura la dita, la Bíblia (*els llibres*) està escrita en vers, si menys no cartografiada en versicles. Font d'inspiració per a escriptors i pensadors de totes les confessions i heretgies; catàleg iconogràfic inesgotable; tresor teològic i corpus propagandístic..., la influència d'aquest text tampoc passà inadvertida a molts dels grans compositors de la nostra era, anomenada cristiana. Així doncs, enguany volem analitzar el que han donat de sí, musicalment parlant, aquestes sagrades escriptures en el decurs dels darrers vint segles.

Desconec si tota la lletra de la Bíblia està passada pel sedàs del pentagrama, però no em sorprendria que així fos. El cant litúrgic ha posat notes als versicles i fins fa dos o tres segles, potser fou la font principal d'abastiment de les ments musicals. El cant gregorià, la polifonia renaixentista, els mestres del barroc, el classicisme il·lustrat i, fins i tot, els romàntics, tots s'atracaren, d'una manera o d'altra, als passatges bíblics. Podeu estar ben segurs que el catàleg d'obres extretes, directe o indirectament, de l'Antic i el Nou Testament, és inabastable. Aquí just intentarem fer-ne una pinzellada, una pinzellada gruixada.

Intentar copsar en música tota la literatura de la Bíblia podria esdevenir la utopia inassolible d'un compositor matusalèmic consagrat en cos i ànima a tan magna proesa. El *tour de force* d'una formiga contra Goliat. Una Sagrada Família arquitectònica que no veu la seva fi. L'argument d'un relat de Borges.

Ara bé, si armam un mosaic amb aportacions musicals diverses dels darrers vint segles segur que podríem reconstruir les Sagrades Escripures peça a peça, versicle a versicle, nota a nota. Oratoris, motets, cantates, òperes i altres gèneres programàtics han versat les peripècies bíbliques en músiques de tots els estils i tarannàs.

El dramatisme implícit de l'Antic Testament, el seu relat èpic, les nissagues, les calamitats bíbliques, són alguns ingredients que conviden a ser parafrasejats, evocats, invocats, cantats. Les dotze tribus, els reis, els profetes... Avui escoltarem el verb d'Adam, d'Eva, de Moisès, de Jeremies, d'Elies i algunes veus que clamaren i proclamaren el seu missatge al paradís, al temple, enmig del desert... Serà, per tant, un testament, un repertori sobretot vocal. No cal dir que aquests testimonis originàriament en hebreu, arameu i grec, avui parlen totes les llengües vulgars del món.

La publicació l'any 1454 de la famosa *Bíblia de les 42 línies* o *Bíblia de Gutenberg* no sols obrí la possibilitat de reproduir massivament un text sagrat, sacrificant-ne de retruc el seu caràcter exclusiu i misteriós (la seva aura), ans també preparà el terreny per un seguit de traduccions bíbliques en llengua vernacle, amb Luter al capdavant, qui l'any 1534 publicaria la primera versió íntegra de la Bíblia en alemany. Les conseqüències d'aquest gir copernicà escapen més enllà del fet lingüístic i religiós. Les implicacions polítiques, educatives, culturals, socials i musicals (el luteranisme difícilment es pot entendre sense la música) encara són objecte d'estudi cinc segles després.

Aliment espiritual, religiositat... o simplement l'ofici de *Kapellmeister*? Hi haurà qui defensí que els músics eren simplement titelles dels poders eclesiàstics i es limitaven a fer la seva feina perquè els pagaven, mai millor dit, religiosament. Pot, però, un compositor compondre -sigui per encàrrec o no- una obra sacra genial sense cap inspiració, sense cap polze espiritual, sense ni que sigui un bri de sensibilitat religiosa? Parafrasejant Goethe, si el que va adreçat al cor ha de sortir del mateix cor, allò que va adreçat a l'esperit ha de sortir del mateix esperit. Esperit i cor, dues cares de la mateixa divisa.

A quants idiomes s'ha traduït la Bíblia? Quantes traduccions musicals se n'han fet de les Sagrades Escripures? Partint de que la Bíblia es ja de per sí un llibre poliglota, no debades l'original estava redactada en tres idiomes, no ens ha d'estranyar que potser sigui el llibre més traduït de la història de la literatura. A nivell musical també ha estat traduïda a milers, milions de notes. Just pensem en les cantates de Bach o en els oratoris i òperes de Handel i ens podem fer una idea del llegat musical contingut entre el *Gènesi* i el *Llibre de l'Apocalipsi*.

Encetam, doncs, aquesta setena edició en un esforç per redescobrir l'espiritualitat (perduda) i recordar algunes partitures que han tingut en llurs pregàries, laments i exaltacions una mirada recurrent en la Bíblia.

I ara sí, reculam un parell de milers d'anys i ens situam al quilòmetre 0. Fixam el punt de lectura al principi dels principis..., al *Gènesi 1:1*.

5

ELIAS.

Erster Teil.

EINLEITUNG.
Grave. Elias.

Baß Solo. So wahr der Herr der Gott Is - ra - el.
As God, the Lord of Is - ra - el.

Pianoforte. p

le - bet, vor dem ich ste - he: Es soll die - se Jah - re we - der
le - et - er be - fore whom I stand: There shall not be dew nor rain these